

Motala kommun
motala.kommun@motala.se
Rektor för Mariebergsskolan 7-9
helen.mellberg@motala.se

2018-12-10

Dnr 400-2017:10221

Beslut

efter kvalitetsgranskning av grundskolans arbete för
att utbildningen vid Mariebergsskolan 7-9 i Motala
kommun ska vila på vetenskaplig grund och
beprövad erfarenhet

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av grundskolans arbete för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Syftet är att granska kvaliteten i rektorns och huvudmannens arbete med att, utifrån identifierade behov, skapa förutsättningar för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar och arbetar för att utbildningen i skolenheten, utifrån identifierade behov, ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?
2. I vilken utsträckning skapar huvudmannen förutsättningar och arbetar för att utbildningen i grundskolan, utifrån identifierade behov, ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?

Granskningen utgår från följande definitioner av begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet:

Vetenskaplig grund – att skolorna såväl ska använda kunskap som härrör från vetenskapliga studier som att praktisera ett systematiskt utforskande för att kritiskt kunna granska, pröva och sätta resultat i ett sammanhang.

Beprövad erfarenhet – erfarenhet som är prövad, dokumenterad och genererad under längre tidsperiod och av många.

Granskningen genomförs i 30 skolenheter och deras respektive huvudman. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Mariebergsskolan 7-9 och Motala kommun, som är huvudman för skolan, ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Mariebergsskolan 7-9 och Motala kommun den 23-24 oktober 2018. Besöket innehöll intervjuer med lärare och annan personal vid skolan, rektor samt tjänstemän i kommunens bildningsförvaltning. Intervjuerna genomfördes av Oskar Cliffordson och Daniel Talje.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten från de granskade skolorna och huvudmännen i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Bakgrundsfakta

I Motala kommun är det bildningsnämnden och bildningsförvaltningen som har ansvar för kommunens verksamhet i grundskolan. Verksamheten är organiserad i 20 skolenheter, varav fem är högstadieskolor. I kommunen finns också två fristående grundskolor, som båda har verksamhet i förskoleklass och årskurserna 1-9.

Mariebergsskolan 7-9 är en kommunal skolenhet för elever i grundskolans årskurser 7-9. Skolenheten har 176 elever vid tiden för granskningen.

Verksamheten vid Mariebergsskolan 7-9 är, vid tiden för granskningen, förlagd i tillfälliga lokaler vid Råssnässkolan. Vid årsskiftet 2018/19 ska verksamheten flytta in i en nybyggd skola tillsammans med tre andra skolenheter.

Samtliga huvudmän och rektorer vid de skolor som besökts i samband med kvalitetsgranskningen har ombetts att lämna en verksamhetsredogörelse till Skolinspektionen. I den beskrivs det mest omfattande utvecklingsarbetet som pågår.

Utvecklingsarbete skolenhet:

Skolenheten deltar, tillsammans med tre andra enheter, i ett omfattande projekt för att forma "Nya Mariebergsskolan". De fyra enheterna ska, vid årsskiftet 2018/19, flytta in i gemensamma nybyggda lokaler.

Utvecklingsarbete huvudman:

Under höstterminen 2018 pågår inget gemensamt utvecklingsprojekt i kommunens grundskolor, som är styrt från huvudmannen.

Skolinspektionens bedömning

Mariebergsskolan 7-9

Rektorns arbete med att, utifrån identifierade behov, skapa förutsättningar för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet fungerar väl inom vissa områden.

Rektorn arbetar systematiskt, i samverkan med lärare, för att kartlägga utbildningens behov och utifrån det prioritera utvecklingsinsatser. Det visar sig bland annat i hur rektorn har gått tillväga i arbetet med att förbereda den omfattande omorganisation som skolan står inför. De berörda rektorerna genomförde ett systematiskt arbete för att, tillsammans med all personal, identifiera verksamhetens behov inför omorganisationen. De identifierade behoven kategoriserades och rektorerna skapade ett antal arbetsgrupper med definierade utvecklingsuppdrag i förhållande till behoven. Rektorerna har, tillsammans med personalen, identifierat åtta kategorier i det utvecklingsarbete som ska genomföras för att bland annat skapa sammanhållning och gemensamma förhållningssätt. Arbetet bedrivs i åtta tvärgrupper med personal från de fyra enheterna. I varje grupp ingår en förstelärare som fungerar som en länk mellan skolläring och personal och som bland annat ansvarar för att arbetet dokumenteras.

Rektorn skapar också förutsättningar för lärarna att söka och inhämta ny kunskap i relation till det pågående utvecklingsarbetet. All personal läser gemensam litteratur som rektorn förväntar sig ska ge avtryck i de olika arbetsgruppernas arbete inför omorganisationen. Lärare berättar att rektorn har höga förväntningar på att deras arbete är i linje med forskning och beprövad erfarenhet. Rektorn följer också upp detta genom att göra lektionsbesök och genom att delta i lärarnas analyser av till exempel arbetssätt och metoder för bedömning av elevernas utveckling. Lärare har tillgång till olika källor med ny kunskap – bland annat genom facktidsskrifter, ämnesinriktade grupper i sociala medier och Skolverkets hemsida – men berättar att de skulle behöva mer tid för detta.

Rektorn och lärarna antar också ett kritiskt förhållningssätt i samband med att de tar till sig ny kunskap. Rektorn nämner som exempel på detta att personalen har ett kritiskt

förhållningssätt till läromedel och den gemensamma litteratur de läser i arbetet inför omorganisationen, och att personalen har förmåga att väga för- och nackdelar mot varandra så att de tar till sig det som de uppfattar som det bästa ur olika forskningsresultat. Lärare beskriver att de har skolledningens förtroende i arbetet med att ta till sig ny kunskap. Ibland upplever de dock att det saknas någon att vända sig till för att föra en kritisk diskussion kring exempelvis en ny arbetsmodell. De säger också att de skulle behöva mer tid för sådana diskussioner bland annat rörande skolans ämnesarbetslag.

Lärare ger exempel på att de anpassar färdiga modeller för utveckling så att de kan integreras i verksamheten. I skolans tidigare arbete med Skolverkets "Läsluft" och "Matematikluft" hade lärarna återkommande diskussioner om hur arbetet skulle genomföras. Utifrån de reflektioner som diskussionerna gav upphov till modifierades metoderna.

Skolan har för närvarande inte något etablerat samarbete med forskare, men har kontakt med olika lärosäten genom andra kanaler. En av skolans lärare undervisar även på universitetet. En annan lärare deltar i ett lärosätes arbete med att utveckla kravnivåer i nationella ämnesprov. Skolan tar också emot lärarstudenter i deras verksamhetsförlagda utbildning.

Motala kommun

Motala kommuns arbete med att, utifrån identifierade behov, skapa förutsättningar för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet fungerar väl inom vissa områden.

Huvudmannen arbetar systematiskt, i samverkan med rektorerna, för att stödja arbetet med att kartlägga behov av utveckling i kommunens grundskolor. Det sker bland annat genom att huvudmannen sammanställer och analyserar skolornas måluppfyllelse som en grund för att fatta beslut om utvecklingsområden. För rektorerna finns olika vägar att förmedla verksamhetens behov till huvudmannen. Ett exempel på detta är systematiska kvalitetsdialoger mellan rektorer och huvudmannen. Rektorn berättar att huvudmannens beslut om utvecklingsinsatser överlag bygger på en kunskap om skolornas behov. Tjänstemän med utvecklingsuppdrag berättar att huvudmannen arbetar för att främja en gemensam förståelse för syftet med det utvecklingsarbete som huvudmannen bedriver.

Huvudmannen säkerställer också att det finns strukturer på huvudmannanivå för att stödja arbetet med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund. I förvaltningens organisation finns en utvecklingschef som arbetar med övergripande utvecklingsfrågor, en utvecklingsstrateg för grundskolan och en IT-strateg. Förvaltningschefen berättar att huvudmannen följer upp strategernas arbete, bland annat genom att de redogör för sina insatser vid möten i den ansvariga nämnden. Tjänstemännen med utvecklingsuppdrag ger exempel på att de, med hjälp av vetenskapligt underbyggd kunskap, ger stöd till både nämnden och rektorer i deras arbete med att möta verksamhetens behov.

Förvaltningschefen beskriver att huvudmannen ställer krav på och följer upp att verksamheterna har behörig personal, och att det är ett sätt för huvudmannen att skapa förutsättningar för en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Huvudmannen har också haft en aktiv roll i tillsättningen av förstelärare och har slagit fast att deras arbete ska bidra till en högre måluppfyllelse – utifrån behoven vid respektive skola. Huvudmannen har skapat nätverk för förstelärarna med syfte att underlätta samordning och erfarenhetsutbyte. Vidare följer huvudmannen upp förstelärarnas arbete

genom att bland annat låta dem träffa nämnden för att berätta vad de gör och vad det har resulterat i.

Huvudmannen har – utifrån de behov som har identifierats i verksamheterna – tagit kontakt med forskare för att få kunskap om hur en utvecklingsinriktad samverkan mellan praktik och forskning kan skapas. Fokus har varit på matematikdidaktik och utveckling av det specialpedagogiska arbetet.

Även om det framkommer att rektor och huvudmannen i flera avseende skapar förutsättningar för, och arbetar för, att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet visar granskningen att det finns delar i verksamheten som behöver utvecklas.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- **Rektor behöver säkerställa att det finns en ansvarsfördelning på skolenheten som stödjer ett brett arbete med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.**

Skolinspektionen bedömer att det inte är tydligt för lärarna vem som har ansvar, utrymme och mandat för att arbeta med utveckling av utbildningen i relation till forskning och beprövad erfarenhet. Det är inte heller tydligt hur alla berörda delar av skolans verksamhet ska omfattas av arbetet för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lärare berättar att de tror att det ingår i förstelärarnas uppdrag att ta till sig och förmedla ny kunskap till kollegiet, men att det inte är tydligt att det är så. De berättar vidare att det inte finns någon på skolan som har ett utpekat ansvar att driva arbetet med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det ligger istället på den enskilde läraren att hålla sig uppdaterad i sådana frågor.

Personal med utvecklingsuppdrag, bland annat förstelärare, bekräftar att de inte har något uttalat uppdrag att ta till sig och sprida vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet i kollegiet. De berättar att de ändå gör ett visst sådant arbete inom sina ämnen och professioner, men att rektorn inte har följt upp att de involverar den övriga personalen i arbetet med att ta till sig aktuell forskning och annan ny kunskap. I den mån det sker ett sådant arbete stannar det vid information och tas inte vidare från det till diskussion.

Rektorn berättar att det vid tiden för granskningen är mest efterfrågat att använda skolans förstelärare till att utveckla skolans inre arbete inför den kommande omorganisationen. Detta arbete har, tillsammans med andra projekt, gjort att det inte har funnits tid till de pedagogiska diskussioner som både rektorn och personalen efterfrågar.

Detta innebär att rektorn – i den nya organisationen – behöver tydliggöra vem eller vilka som har ansvar för att driva arbetet med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, och skapa förutsättningar för att det arbetet ska omfatta hela skolans verksamhet. Rektorn behöver också följa upp att all berörd personal är delaktig i ett sådant arbete.

- Rektorn och huvudmannen behöver säkerställa att det finns strukturer för att möjliggöra att erfarenheter kan utvecklas till beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen bedömer att personalen inte får tillräckliga möjligheter att på ett strukturerat sätt utveckla sina erfarenheter – inom skolan och mellan skolor – så att de i förlängningen kan bli beprövade. Huvudmannen arbetar inte heller tillräckligt för att ta tillvara erfarenheter så att de kan dokumenteras, prövas och utvecklas i ett bredare sammanhang.

Granskningen visar att det i den nuvarande situationen inte finns tillräckligt med tid för det kollegiala arbetssätt som en sådan prövning av erfarenheter förutsätter. Den typen av arbete har fallit bort under den senaste terminen då fokus har legat på att förbereda den kommande omorganisationen.

Lärare ger exempel på att olika lärare – istället för att lära av varandra – har ”uppfunnit hjulet” vid flera tillfällen när det gäller hur de praktiskt ska undervisa i sina ämnen. De ger också exempel på att utbyte av erfarenheter mellan lärare inom skolan har resulterat i dokumenterade beskrivningar av vad som fungerar i undervisningen. Dessa erfarenheter får dock inte spridning utanför den egna skolan. En orsak till detta är, enligt lärarna, att det inte finns fungerande nätverk där lärare i samma ämnen regelbundet kan utbyta erfarenheter mellan skolor.

Rektorn berättar att det ofta finns två ur personalen i samma klassrum, och att det ger möjlighet att diskutera erfarenheter. Det är dock ingenting som dokumenteras. Vid möten i ämnesarbetslagen förs protokoll, men de innehåller inte dokumentation av konkreta erfarenheter från till exempel metoder i undervisningen. Rektorn känner inte till några initiativ från huvudmannen för att sprida erfarenheter mellan skolor i olika kommuner.

Tjänstemän med utvecklingsansvar på huvudmannanivå berättar att arbetet med att utbyta erfarenheter snarare sker inom skolor än i de nätverk som finns för utbyte mellan skolor, och att det inte dokumenterats hur vissa arbetsmetoder praktiserats och fungerat i kommunens skolor. Huvudmannen har uppmuntrat arbete i olika nätverk mellan skolor, men har inte gjort fler insatser för att möjliggöra för lärarna att sprida erfarenheter. Det finns inte heller några strukturer för att sprida lärares erfarenheter mellan kommunens skolor och verksamheten hos andra huvudmän.

Detta innebär att både rektorn och huvudmannen behöver skapa förutsättningar för personalen att dela, pröva och dokumentera erfarenheter så att de i förlängningen kan utvecklas till beprövade erfarenheter.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 10 juni 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits och vilka effekter de gett utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post, till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (Dnr 400-2017:10221) i de handlingar som sänds in. Som stöd för redovisningen kan bifogad mall (Bilaga 2) användas.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Daniel Talje, jurist Magnus Jonasson och undervisningsråd Anna Wide deltagit.

På Skolinspektionens vägnar



Roland Fallström
Enhetschef



Oskar Cliffordson
Utredare/Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/grundskolans-arbete-for-att-utbildningen-ska-vila-pa-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet/>

Bilaga 1: Författningsstöd – Grundskolans arbete för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Utformningen av utbildningen

Skollagen (2010:800)

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 §, tredje stycket).

Förarbeten

Prop. 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet s 223 - 224

Innebörden av begreppet vetenskaplig grund finns utvecklad i förarbetena till högskolelagen. Regeringen anser att de krav som ställs på skolan att ge eleverna förutsättningar att erövra kunskaper blir alltmer omfattande och att det är nödvändigt att ta ställning i etiska frågor inom alla kunskapsområden. Informationsteknikens utveckling ger snart sagt obegränsad tillgång till information men denna måste ordnas, granskas, värderas och omvandlas till kunskaper. Att ta ställning i politiska och moraliska frågor kräver också en god kunskapsgrund. De nationella styrdokumentet ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen. Detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. Detta bör markeras i lagen. Regeringen föreslår formuleringen att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet". Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund. Beträffande formuleringen om att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet", så gäller den, som ovan redovisats, utbildningen i vid mening och utgör en del av grunden för verksamheternas styrdokument.

Offentliga utredningar

SOU 2018:19. Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring s 25 - 27

Vetenskaplig grund

Begreppet vetenskaplig grund definieras inte i skollagen utan har av Skolverket, i linje med propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165), preciserats till att arbetet i skolan ska utgå från ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevanta forskningsresultat och beprövad erfarenhet. Skolverket ger följande beskrivning av begreppet: "Vetenskaplig grund innebär att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang samt söka efter förklaringar och orsakssamband i tillgänglig relevant forskning". Enligt utredningen

beskriver denna tolkning närmast ett förhållningssätt till vetenskap – ett forskningsbaserat arbetssätt. Skolforskningsinstitutet särskiljer begreppen vetenskaplig grund och vetenskapligt förhållningssätt. Man understryker att det är undervisningen som bedrivs som baseras på resultat från vetenskapliga studier, både avseende innehåll och hur man undervisar. Ett vetenskapligt, eller kritiskt, förhållningssätt är däremot något man själv utvecklar. Ett vetenskapligt eller kritiskt förhållningssätt bör enligt Skolforskningsinstitutet alla ha i alla sammanhang där man planerar, genomför eller utvärderar sin undervisning. Vad gäller skollagen är det utbildningen som ska vila på vetenskaplig grund. I 1 kap. 3 § skollagen definieras utbildning som den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål. Undervisning definieras som sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

Beprövad erfarenhet

Beprövad erfarenhet är ett begrepp som är särskilt kopplat till yrkesgrupper inom områdena hälso- och sjukvård och skola. Även om uttrycket i sig är komplext så har det tillkommit för att omfamna dimensioner av kompetenser som är av vikt i praktikens utövning till gagn för patienter, elever och studenter (och även anhöriga). Beprövad erfarenhet framställs ibland som att det omfattar allt övrigt som inte täcks in av det som är vetenskapligt grundat.

Det är olyckligt för begreppet får därmed ett otydligt berättigande. Många av de problemområden där den beprövade erfarenheten har bidragit till kunskapsuppbyggande och professionens kompetensutveckling utgör också en viktig grund för identifiering och precisering av forskningsfrågor. Beprövad erfarenhet kopplas ofta samman med lång erfarenhet men bör mer beskrivas genom de professionella erfarenheter som upprepat har identifierats, observerats, verifierats och accepterats av professionen. Den beprövade erfarenheten är i första hand kontextuell och lokal, ofta kollektiv inom en profession och tydligt kommunicerad för att kunna användas av flertalet. Skolverkets definition av beprövad erfarenhet (kunskap som är genererad vid upprepade tillfällen över tid, som är dokumenterad och kvalitetssäkrad) ger lite utrymme för att vidareutveckla och framhålla betydelsen av den erfarenhetsbaserade professionskunskapen. I många undervisningssituationer behöver den beprövade erfarenheten vara vägledande i de fall då vetenskaplig grund inte finns att tillgå. Den beprövade erfarenheten är en värdefull komponent i det dagliga utövandet av lärarprofessionen med konsekvenser för lärande som behöver beskrivas, reflekteras och få acceptans. Den bör också ses som en likvärdig komponent och ett komplement inom praktikinära forskning där den i sig kan utgöra en startpunkt för att beforska praktiken.

Ställningstaganden

Skolverket¹

Forskningsbaserat arbetssätt

Att arbeta forskningsbaserat innebär att systematiskt undersöka och utveckla den egna verksamheten utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. För att göra det effektivt krävs ett vetenskapligt förhållningssätt där man diskuterar, kritiskt granskar, använder och utvärderar relevant forskning på utbildningsområdet och annan systematiskt framtagen kunskap.

Forskningsbaserat arbetssätt ställer krav på en hög grad av systematik, begreppsmedvetenhet och struktur. Detta arbetssätt ska inte enbart förstås som att lärarlaget sitter ner och diskuterar eller att vi förlitar oss på den egna uppfattningen eller magkänslan. När det gäller att utveckla kvaliteten i undervisningen innebär det att det ska finnas stöd i forskningen för de metoder som skolan använder och de kunskaper som skolan lär ut. Ett forskningsbaserat arbetssätt innebär alltså att medvetet använda sig av både vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet som bas för det egna kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Ett forskningsbaserat arbetssätt innebär att inta ett vetenskapligt förhållningssätt och kan sammanfattas med att man:

- Identifierar, formulerar och löser problem
- Verkar för att bygga kunskap och transparens
- Kritiskt granskar resultat

I det vetenskapliga förhållningssättet är transparens av vikt vilket innebär att vara öppen med metoden man använt för att andra ska kunna förstå och utvärdera hur man kommit fram till resultaten.

Systematiskt kvalitetsarbete och forskningsbaserat arbetssätt – inte samma sak

Grunden för det forskningsbaserade arbetssättet har likheter med det som i skollagen benämns systematiskt kvalitetsarbete. Ofta är det inom ramarna för skolans systematiska kvalitetsarbete som ett forskningsbaserat arbetssätt kan appliceras. Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän, förskole- och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen.

Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning.

¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskningsbaserat-arbetssatt/att-arbeta-forskningsbaserat>

En viktig skillnad är dock att kvalitetsarbetets syfte är att utveckla verksamheten för att de nationella målen för utbildningen ska uppfyllas, medan syftet med det forskningsbaserade arbetssättet t.ex. kan vara att öka kunskapen inom ett för skolan eller förskolan relevant arbetsområde. Systematiskt kvalitetsarbete är en kontinuerlig form för arbetet med skolutveckling medan forskningsbaserat arbetssätt är mer av en ansats för att undersöka och utveckla. En viktig skillnad är också att det forskningsbaserade arbetssättet bygger på en begreppsapparat där begrepp som knyter an till den vetenskapliga metoden är viktiga inslag.

Skolverket (2012). Promemoria om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, Dnr 2012:1700, s. 1 och 4.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Bestämmelsen om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet riktar sig både till dem som utformar styrdokumentet, dvs. riksdag, regering och Skolverket och till enskilda lärare.

Både utbildningens ämnesinnehåll och metod/pedagogik ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lärares ansvar och förutsättningar

Enskilda lärare har ansvar för att löpande hålla sig orienterade inom sitt ämnesområde.

Bestämmelsen reglerar indirekt rektorers, förskolechefer och huvudmäns ansvar att stärka lärares förutsättningar att bedriva undervisning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lärarutbildningen har ett ansvar för att utveckla blivande lärares förmåga att bedriva undervisning utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Nyutexaminerad lärares vetenskapliga förhållningssätt kan dock inte förväntas vara färdigutvecklat. Som yrkesverksam bör lärare ges stöd och vägledning från såväl mer erfarna kolleger som från relevant forskning.

Skollagen (2010:800)

Utbildning och undervisning

I denna lag avses med

- undervisning: sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden, och
- utbildning: den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål (1 kap. 3 § skollagen).

Huvudmannens ansvar för utbildningen

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen).

Ledningen av utbildningen

Rektor

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

En ställföreträdare får utses för en rektor (2 kap. 9 § skollagen).

Uppföljning och utveckling av utbildningen

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 4 kap. 3 § skollagen ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. (4 kap. 4 § skollagen).

Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98)

Uppföljning och utveckling av utbildningen

Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning (s 11).

Bilaga 2: Mall för huvudmannens redovisning till Skolinspektionen

Utvecklingsområde 1: Rektor behöver säkerställa att det finns en ansvarsfördelning på skolenheten som stödjer ett brett arbete med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 2: Rektorn och huvudmannen behöver säkerställa att det finns strukturer för att möjliggöra att erfarenheter kan utvecklas till beprövad erfarenhet.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: